LAUSUNTO

3.6.2025

Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi
Eduskunta

Viite: Euroopan varautumisunionistrategia (JOIN(2025) 130 final), liite (JOIN(2025) 230 final ANNEX) ja VNK selvitys 8.5.2025 (EU/549/2025-VNK-3)

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y. kiittää mahdollisuudesta lausua.

Varautumisunionistrategiassa on esitetty unionin varautumiselle seitsemän osa-aluetta ja 30 avaintoimea. Strategian liitteenä on vuosille 2025-2028 ajoittuva toimintasuunnitelma, joka sisältää avaintoimien lisäksi 33 muuta toimenpidettä. Strategialla on mm. tarkoitus parantaa kriisien ennakointia ja riskien hallinnan koordinointia, edistää väestön varautumista ja ylläpitää yhteiskunnan elintärkeät toiminnot kaikissa olosuhteissa. Strategia perustuu presidentti Niinistön Safer together -raporttiin EU:n siviili- ja puolustusvarautumisen parantamisesta. VNK:n perusmuistiolla muodostetaan Suomen kanta viitteessä mainittuihin asiakirjoihin.

Kokonaisturvallisuusajattelun vahvistaminen vahvistaa EU:n turvallisuutta ja varautumista

Suomalaisen kokonaisturvallisuusmallin käyttöönotto laajemminkin Euroopassa on kannatettavaa. Toimintasuunnitelman nopea toimeenpano jäsenmaissa tukisi myös Suomen turvallisuutta ja varautumista häiriöihin ja kriiseihin. On kuitenkin hyvä tunnistaa, että varautumisen lähtökohtatilanne ja geopoliittiset tarpeet ovat erilaisia eri jäsenmaissa. Toimeenpanossa on perusteltua hyödyntää olemassa olevia sektorikohtaisia toimintamalleja sekä hyväksi havaittuja käytäntöjä, mukaan lukien viime vuosien kriiseistä saadut opit. Näitä edustavat esim. Euroopan elintarviketurvan kriisivalmius- ja kriisinhallintamekanismi (EFSCM).

MTK katsoo hyväksi, että EU vahvistaa varautumistaan ja kriisinkestokykyään erilaisia kriisejä vastaan ja on tarvittaessa joustava häiriötilanteissa. MTK pitää tärkeänä strategiaan kirjattua toteamusta, että varautumisunioni tuo lisäarvoa jäsenvaltioiden toimiin täydentäessään kansallisia toimia ja että samalla kunnioitetaan kaikilta osin toissijaisuusperiaatetta sekä jäsenvaltioiden kansallista toimivaltaa ja erityispiirteitä.

MTK katsoo tärkeäksi, että Suomi painottaa strategian toimeenpanossa myös komission yleistä tavoitetta säätelyn yksinkertaistamisesta. EU:n tulevan monivuotisen rahoituskehyksen (MMF) valmistelun yhteydessä on muistettava, että oma ruoantuotanto on keskeinen osa puolustusta ja turvallisuutta.

Strategisen ennakoinnin tulokset käsiteltävä myös poliittisella tasolla

Suomessa varautumisen perustana hyödynnetään kansallista ja alueellisia riskiarviointeja sekä organisaatiokohtaisia arviointeja. On myönteistä, että varautumisunionistrategiaan sisältyy ehdotus monialaisesta ja erityyppiset vaarat huomioivasta EU:n riski- ja uhka-arvioinnista.

MTK pitää perusteltuna, että Euroopan parlamentissa ja Eurooppa-neuvostossa tarkastellaan strategian täytäntöönpanon edistymisen lisäksi ehdotettua laaja-alaista riski- ja uhka-arviointia. Tämä edistää yhteistä uhka- ja riskiymmärrystä ja poliittista päätöksentekoa EU-tasolla.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

LAUSUNTO

3.6.2025

Yhteiskunnan elintärkeiden toiminojen häiriönsietokyvyn kehittäminen

Strategiassa korostetaan yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen häiriönsietokykyä. EU:n oikeudellinen kehys kattaa useimmat strategiassa kuvatut yhteiskunnan elintärkeät toiminnot. Maataloudella, kalastuksella, teollisuudella ja yritystoiminnalla todetaan olevan keskeinen rooli yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ja keskeisten palvelujen ylläpitämisessä. Strategia linjaa, että strategisen riippumattomuuden vahvistamiseksi ja haavoittuvuuksien vähentämiseksi EU:n on mm. tehostettava kiertotaloutta ja parannettava toimitusketjujen pitkän aikavälin turvallisuutta.

MTK pitää tärkeänä vahvistaa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja, varmistaa kriittisten raaka-aineiden tuotanto sekä tuotantoketjujen jatkuvuus. Jokaisen EU-maan on varmistettava kyky tuottaa ruokaa nyt ja tulevaisuudessa. Ruoan globaalin kysynnän kasvaessa ruokaturva on pidettävä keskeisellä sijalla unionissa myös tulevaisuudessa.

MTK pitää hyvänä, että varautumis- ja turvallisuusnäkökohdat on tarkoitus huomioida kaikissa EU:n säädöksissä, politiikoissa ja ohjelmissa. Huoltovarmuus ja yhteiskunnan kriisinsietokyky perustuvat elinvoimaisiin elinkeinoihin sekä toimiviin markkinoihin. Toimintaedellytysten heikentyessä kyky kohdata äkillisiä kriisejä heikentyy.

MTK katsoo, että strategiassa ehdotettu EU:n varastointistrategia on perusteltu. EU-tasoisilla ratkaisuilla ei tule kuitenkaan heikentää toimivia kansallisia ratkaisuja. Raaka-aineiden ja elintarvikkeiden varastoinnilla sekä kansalaisten varautumisella voidaan akuuteissa kriisitilanteissa ”ostaa aikaa”. Pitkäkestoisia kriisejä ajatellen tulee kaikkein kriittisimpien hyödykkeiden (esim. ruoka, vesi ja energia) osalta huolehtia tuotannon jatkuvuudesta ja säilymisestä EU:ssa. Tällä on suora yhteys esim. EU:n maatalouden ja ruoan tuotannon tulevaisuuden visioon ja tulevaan yhteiseen maatalouspolitiikkaan.

MTK näkee tarpeen edistää avaintoimeksi esitettyä veden ja muiden kriittisten luonnonvarojen saannin varmistamista sekä pyrkimystä lisätä kierto- ja biopohjaisten materiaalien osuutta arvoketjuissa osana EU:n biotalousstrategiaa ja kiertotaloussäädöstä. Biotalouden ja kiertotalouden mahdollisuuksien edistäminen kuuluvat kuluvan EU-vaalikauden Suomen pääprioriteetteihin.

Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyö avainasemassa

Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ylläpitämiseksi tarvittavia palveluita tuottavat tyypillisesti yritykset. Suomalainen kokonaisturvallisuuden yhteistoimintamalli on kehittynyt pitkän ajan kuluessa ja on osoittautunut toimivaksi.

MTK pitää kannatettavana, että yksityisen ja kolmannen sektorin toimijat eri aloilla osallistetaan tiiviimmin mukaan EU:n jäsenneltyyn varautumisyhteistyöhön ja kahdensuuntaiseen tiedonvaihtoon, strategiseen ennakointiin ja koulutukseen/harjoituksiin.

Väestön varautumisen edistämistä on käsitelty kiitettävän kattavasti strategiassa

Kaikenikäisten kansalaisten ja kotitalouksien varautumisen kehittämiseksi esitetään useita toimia, muun muassa ohjeita vähintään 72 tuntia kestävän omavaraisuuden saavuttamiseksi ja varautumisen sisällyttämistä koulujen opetussuunnitelmiin.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

LAUSUNTO

3.6.2025

Yhteistyö varautumisunionistrategian toimeenpanon suunnittelussa

On tärkeää, että varautumisunionistrategian toimeenpano suunnitellaan tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden ja asianmukaisten sidosryhmien kanssa, ottaen huomioon myös eri maiden olemassa olevat toimintamallit. Erityisesti on vältettävä yrityksille ja hallinnolle aiheutuvaa mahdollista hallinnollista taakkaa, koska siten heikennetään huoltovarmuuden perustaa: yritysten taloudellisia toimintaedellytyksiä.

Markus Lassheikki
johtaja, strategia ja huoltovarmuus